

Ekolojik, Ekonomik ve Sosyal Sürdürülebilirlik İçin

istanbul Gelişim Üniversitesi

Bölüm Adı

Hemşirelik Bölümü(Tr)

Dersin Adı

Geriatri Hemşireliği

Dersin Haftası: **5. Hafta**

Dersin Öğr. Üyesinin Adı: **Dr. Öğr. Üyesi Aslı GENÇ**

E-Posta: **agenc@gelisim.edu.tr**

Telefon: **0555 499 88 02**

DERS BİLGİLERİ

Ders Günü ve Saati

30 Mart 2021 Salı

Dersin Kredisi

2 Kredi

GBS Linki

<https://gbs.gelisim.edu.tr/ders-detay-5-51-12127-1>

Görüşme Gün ve Saatleri

Salı-Çarşamba ve Perşembe Günleri

Dersin Öğretim Üyesinin Konumu

B Blok Rektörlük Kat: 0 418 Numara

Geçen Ders Hakkında

Yaşlılara yönelik sosyal ve sağlık hizmetlerine ihtiyaç duyulma sebepleri

Türkiye’de yaşlılara yönelik sosyal hizmetlerin tarihsel gelişimi

Türkiye’de Yaşlılara Yönelik Sunulan Hizmetler

Türkiye’de yaşlılara yönelik politikalar

Haftalık Akış

Şiddet ve Saldırganlık, Yaşlılara Yönelik Şiddet

Dünyada ve Türkiye’de Yaşlı İstismarı ve İhmali

Yaşlıya Yönelik Şiddet ve İstismar Çeşitleri

Yaşlıya Yönelik Şiddet ve İstismarda Risk Faktörleri

Yaşlı İstismar ve İhmalinin Önlenmesi

Haftalık Öğrenim Kazanımları

Yaşlı bireylerin sağlığını koruyucu ve geliştirici uygulamaları planlar.

Yaşlı İstismarı ve İhmali

Şiddet

Yaralanma, ölüm, psikolojik zarar veya kayıp ile sonuçlanan veya bunlarla sonuçlanması olası, bireyin kendisine, başka bir bireye, bir gruba veya topluluğa karşı fiziksel şiddet ve gücün tehdit veya fiili olarak kasıtlı kullanımıdır.

WHO

Saldırganlık

Gizli ya da açık saldırıları, egemenlik sağlamaya yönelik davranışları olduğu kadar, iğneleyici sözleri, bir işi başarmak veya üstesinden gelmek için güçlölük taslayıcı, iddiacı davranışları da içermektedir. Şiddet saldırganlığın bir biçimidir.

Aile İçi Şiddet

Bireylerin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenendirilmesine veya duygusal baskı altına alınmasına yol açan fiziksel veya herhangi bir şekilde hareket, davranış veya işlemlerdir.

Aile içi şiddet, istismar ve ihmal olarak iki alt gruba ayrılmaktadır. İstismarda şiddeti uygulayan birey aktif tutum içerisinde. İhmalde ise, şiddet uygulayan birey, daha çok pasif tutum içerisinde.

Aile içi şiddet, ailede etkilenen bireye bağlı olarak eşler arası, çocuğa yönelik ve yaşlılara şiddet olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır.

Tarihsel açıdan bakıldığında, 1970’lerde eş ve çocuk istismarı alanında başlayan aile içi şiddet çalışmaları, yaşlı istismarının ortaya çıkmasına öncülük etmiştir. Aile içi şiddetin bir türü olan yaşlı istismarına ilişkin ilk tanımlama, 1975 yılında Baker ve Burston tarafından “granny battering” olarak ortaya konmuştur.

Şiddet Nedenleri-1

- Toplumun şiddete hoşgörü göstermesi,
- Şiddetin kuşaklararsı sürmesi,
- Çocuğun sosyal öğrenme yoluyla ailedeki şiddet davranışını rol model alması,
- Çocuk eğitiminde dayanın yaygın olarak kullanılmasının kabul görmesi,
- Şiddet içerikli filmler, video oyunları,
- Şiddet resimli çocuk kitapları, rap müzikte şiddet temaları,

Şiddet Nedenleri-2

- Özellikle kadına şiddetin uygulandığı porno filmler,
- Ev içi şiddetle ilgili bazı mitler,
- Bireylerin stresörle başetme, problem çözme becerisinin yetersiz olması,

Şiddet Nedenleri-3

- Öfke ifadesinde şiddete alternatif geliştirmemiş olması,
- İletişimde başarısız olma,
- Hızlı kentleşme, parçalanmış aile, yoksulluk, işsizlik, kültürel değişimler, göçler, yetki kaybı, korku, kendini güvende hissetmeme gibi durumlar bireyin stresle başedemedikleri ve şiddete yöneldiklerini göstermektedir.

Yaşlılara Yönelik Şiddet

- Şiddet toplumu oluşturan tüm bireyleri etkilemekle birlikte incinebilirliği daha fazla olan gruplar tanımlanmıştır. Bu gruplardan birisi de yaşlılardır.
- Yaşlı nüfustaki artış nedeniyle gün geçtikçe yaşlılıkla ilgili sorunlarla daha sık karşılaşılmaktadır. Yaşlıya yönelik şiddet genel olarak ileri yaşlarda (75 yaş ve üzeri) rastlanan bir şiddet türüdür.

- Yaşlılık dönemi; bireylerin bağımlılık ve kaza riskinin arttığı, fiziksel yeteneklerinin azaldığı, pek çok kronik hastalığın yaşandığı bir dönemdir.
- Yaşlı birey, diğer bireylere bağımlı olmakla birlikte hem doğrudan kendinin şiddete direnebilmesi, hem tavır alabilmesi güç hale gelmektedir.
- Her toplumda, her kültürde, her ekonomik düzeyde görülebilen istismar yalnızca aile içinde veya genel nüfusta değil, sağlık ve sosyal hizmetlerin verildiği kurumlarda da görülen fiziksel ve psikolojik olarak yaşlıya zarar verme ve ondan yararlanma şeklinde kendini gösteren ciddi toplumsal bir sorundur.

Yaşlı İstismarı

Güven beklentisi olan herhangi bir ilişkide yaşlıya zarar veren veya strese sokan tek ya da tekrarlayan uygunsuz davranışlarda bulunulmasıdır.

Yaşlı bireyin sağlık ve iyilik halini tehdit eden veya zarar veren herhangi bir davranış veya belli zaman dilimi içerisinde bir yetişkin tarafından yaşlının o kültürde kabul edilemeyen bir davranışa maruz kalması şeklinde de tanımlanabilir.

WHO TORONTO DEKLERSYONU

Yaşlı İhmali

- Bakmakla yükümlü bireylerin (aile üyeleri, sosyal kurum çalışanları, özel bakıcılar) yaşlının günlük gereksinimlerini karşılamamasıdır.
- Yaşlının fiziksel güçsüzlük, mental hastalık, yetersizlik durumunda gereksinim duyduğu hizmet ve bakımı alamaması ya da yetersiz alması olarak tanımlanmaktadır.
- Yiyecek ve günlük hizmetlerde bakım sorumluluğunu yerine getirmede yetersizliktir.
- Kendi kendini ihmal ise yaşlının kendi kendine dikkat ve özeni sağlamada yetersiz olmasıdır.

Yaşlı İhmalinin Belirtileri

- Aşırı nedensiz zayıflama,
- Yatak yaraları,
- Dehidratasyon,
- Bireysel hijyenin kötü olması,
- Vücudunun ve elbiselerinin kirli olması,
- Tedavi edilmeyen rahatsızlıklar,
- Görünen yaraları inkar etme ya da aşırı açıklama yapmaya kalma,
- İlacını almayı ya da vermeyi unutma,
- Yaşlıyı sağlık ve güvenlik zararlarına karşı korumada yetersizlik gibi durumları kapsamaktadır.

Terk Edilme

Yaşlı bireyin bakımından sorumlu olan kişi tarafından terk edilmesidir.

Dünya Yaşlı İstismarı

- Japonya’da yapılan 2005 tarihli bir araştırmaya göre yaşlıların %50’si psikolojik istismara maruz kalmakta, bunu %35,7 ile ekonomik istismar, %21 ile fiziksel istismar, %7,1 ile cinsel istismar takip etmektedir. %21 oranında sağlık hizmetlerinden yeterince yararlandırılmama, %14,3 oranında kendini ihmal etme tespit edilmiştir.
- Güney Kore’de 2006 yılında 15.230 örneklem üzerinde yapılan bir çalışmada yaşlı istismarının ülke genelinde görülme sıklığı %6,3 olarak tespit edilmiştir. Duygusal istismar %4,2, ekonomik istismar %4,1, sözel istismar %3,6 ve fiziksel istismar %1,9 olarak bulunmuştur.

Dünya Yaşlı İstismarı

- Hindistan’da 2005 yılında yapılan bir araştırmada sözel istismar ve ihmal %10,8, ekonomik istismar %5, fiziksel istismar %4,3 olarak rapor edilmiştir.
- Kanada’da yapılan çalışmalarda, yaşlı istismarına maruz kalanların %4-10 oranları arasında değiştiği bulunmuştur.
- 2003 yılında İtalya’da yapılan bir çalışmada, yaşlıların %4’ünün fiziksel, %10’unun ekonomik ve %4’ünün psikolojik istismara maruz kaldığı belirlenmiştir.
- 2010 yılı Amerika Birleşik Devletleri “Ulusal Yaşlı İstismarı Merkezi” (NCEA) verilerine göre, yaşlıların istismara uğrama olasılığının %7,6–%10 arasında değişmekte olduğu ve ortalama 10 yaşlıdan birisinin istismara maruz kaldığı tespit edilmiştir.

Türkiye’de Yaşlı İstismarı

Türkiye’de yaşlı istismarı alanında ilk bilimsel çalışma 1996 yılında İstanbul ilinde huzurevine girmek için müracaat eden 113 yaşlı ve yaşlı yakınları ile yapılan “Aile İçi Fiziksel Yaşlı İstismarı” konulu araştırmadır. Bu araştırma sonuçlarına göre; huzurevine girmek için müracaat eden yaşlıların %25,6’sının fiziksel istismara maruz kaldığı ve yaşlı yakınlarından %86,7’sinin yaşlılardan rahatsızlık duydukları belirlenmiştir. Bu durumun yaşlılarda üzüntü, çaresizlik, yalnızlık ve nefret duygularına yol açtığı tespit edilmiştir. Ayrıca fiziksel istismarda bulunanların kimler olduğuna baktığımızda ilk sırada gelinler gelmektedir. Bu sırayı oğulları, damatları ve kızları takip etmektedir.

Türkiye’de Yaşlı İstismarı

Artan tarafından (2013) 93 yaşlı üzerinde yapılan diğer bir çalışmada ise aile içinde herhangi bir şekilde ihmal ya da istismara maruz kalanların %62,40 ile yukarıda ifade edilen Türkiye’deki (1996) ilk çalışma ile benzer sonuçlar içerdiği bulunmuştur.

Yaşlı İstismarı ve İhmali

Yaşlı istismarı ve ihmali; “ailesel”, “kendi kendine” ve “kurumsal” olmak üzere üç grupta ele alınarak değerlendirilmektedir.

Aile içi yaşlı istismarı; Yaşlının kendi evinde ya da kaldığı başka bir evde aile bireyleri tarafından veya bakıcısı tarafından bir kez veya tekrarlanan (kötü muamele) uygun davranış eksikliğidir.

Yaşlı İstismarı ve İhmali

Kendi Kendini İhmal: Yaşlı kişinin kendi sağlık ve güvenliğini tehdit edecek şekilde tek başına yaşama davranışı göstermesidir.

Kurumsal İstismar: Bakıma ve yardıma muhtaç yaşlıların yaşamlarını sürdürebilmeleri için oluşturulmuş olan (huzurevleri, bakım ve rehabilitasyon merkezleri gibi) kurumlarda bir kez veya tekrarlanan (kötü muamele) uygun davranış eksikliğidir.

Yaşlıya Yönelik Şiddet ve İstismar Çeşitleri

Fiziksel Şiddet ve İstismar

- Fiziksel tehlike, fiziksel güç kullanmayı ve dayığı içerir.
- Fiziksel şiddet; vurma, fırlatma, tekmeleme, yakma gibi bireyde ciddi fiziksel yaralanmalara neden olan tehlikeli davranış ve fiziksel saldırılardır.

Fiziksel Şiddet ve İstismarın Belirtileri

- Vücudun değişik yerlerinde (özellikle kol ve boyunda) morluk ve çürükler,
- Yaşlının el ve ayak bileklerinde bağlanmış olduğunu gösteren izler,
- Açıklanamayan yaralanmalar,
- Vücuttaki herhangi yaralanma ile ilgili çelişkili ve kaçamak açıklamalar,
- Yaralanmanın tekrarı hâlinde aynı sağlık kurumuna gitmeyi reddetme,
- Vücutta asit, sigara, kesik vb. yara izlerinin varlığı gibi durumları içermektedir.

Duygusal/Psikolojik Şiddet ve İstismar

- Sözel saldırı veya tehditlerle bireyi yıldırma, alay etme, küçümseme, yüksek sesle veya gizlice öfke ve kinini yöneltme, bireyin gereksinimlerini ve bireyi sürekli ihmal etmesidir.

Duygusal/Psikolojik Şiddet ve İstismarın Belirtileri

- İletişim kurmama,
- Cevap vermeme,
- Mantıksız ve şüpheli korku yaşama,
- Sosyal iletişimde ilgi eksikliği,
- Kronik, fiziksel ve psikolojik sağlık problemleri,
- Öfke,
- Korku,
- Çaresizlik,
- Çekingenlik,
- Depresyon,
- İnkâr,
- Sıkıntı vb. durumları kapsamaktadır.

Cinsel Şiddet ve İstismar

- Cinsel şiddet; bireyi isteği dışında baskı ya da güç kullanarak cinsel aktiviteye zorlama, zorla öpme, dokunma gibi fiziksel temas, cinsel içerikli sözel fantezilerin kullanılması durumudur.

Cinsel Şiddet ve İstismarın Belirtileri

- Göğüs ve boyun bölgesinde çürük ve morluklar,
- Anal ve vajinal kanama,
- Yırtık ve kanlı giysiler,
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklar,
- Vajinal enfeksiyonlar vb. sayılabilir.

Maddi Şiddet ve İstismar

- Hakların istismar edilmesi, sosyal ilişkinin kısıtlanması, para ya da malın kötüye kullanılması veya çalınmasıdır.
- Ekonomik istismarda güvendiği konumda birisi tarafından yaşlı bireyin para veya malının kötüye kullanılması, çalınması olarak tanımlanır.

Maddi Şiddet ve İstismarın Belirtileri

- Yaşlı kişinin düzensiz olarak bankadan para çekmesi,
- Yaşlının mal varlığında nedensiz azalma görülmesi,
- Yaşlı kişiye ait kıymetli takıların veya kişisel eşyalarının kaybı,
- Kredi kartı hesaplarında şüpheli harcamalar,
- Nedensiz olarak harcamalarını karşılayamama durumuyla baş başa kalma,
- Yaşlının bakım seviyesinin geliri veya varlıklarıyla orantılı olmaması sayılabilir.

Yaşlı İstismarı ve İhmalinde Risk Faktörleri

Yaşlı Bireyden Kaynaklanan Risk Faktörleri

- Bağımlılık ve yetersizlik hali (sağlık sorunları, ekonomik nedenler vb.),
- Kalabalık aile ortamı içerisinde yaşaması, statü ve güç kaybına uğraması,
- Dul veya boşanmış olması,
- Yalnız yaşaması,
- Cazip maddi kaynağının olması,
- Mental yetersizliğinin ve özürünün olması,
- İleri yaşlarda olması (70-75 yaş ve üzeri)

İstismar Eden Bireyden Kaynaklanan Risk Faktörleri

- Üstlendiği bakım rolünü benimsememesi ve zorunlu yapması,
- Bakım verdiği kimseyle zıt olması ve kırgın roller üstlenmesi,
- Kişilik problemleri (düşünce ve davranışlarını kontrol edememe),
- Parasal ve tıbbi sorunlar,
- Evlilik çatışması,
- İşsizlik,
- Şiddet ve istismarı çözüm olarak algılaması.

İstismarcılar Kimlerdir?

- Akıl sağlığı, madde bağımlılığı ve duygusal sorunları olan aile üyelerinin yaşlıyı istismar etme olasılığı fazladır.
- Yaşlıya duygusal veya ekonomik olarak bağımlı akrabalar istismar riskini arttırabilir.
- Aile içi şiddet öyküsü olan aileler.
- Tüm istismarlar yaşlının yetişkin çocuğu tarafından gerçekleştirilmez. Bazen eş istismarı şeklinde de gerçekleşebilir.

Yaşlılar Neden İstismar veya İhmal Ediliyor?

- Yaşam süresinin uzaması bakıcılara sorumluluk yükler, bu da yaşlının istismarına yol açabilir. Bu durum özellikle bakıcının banyo ve tuvaletini yaptırma gibi yaşlının bedensel gereksinimlerini gerçekleştirmek zorunda olduğu durumlarda daha geçerlidir.
- Uzun zamandır işsiz olma gibi ekonomik problemler, bakıcının yaşadığı gerilimi arttırabilir.
- Yaşlılık konumunun düşük olduğu kültürel değişimler ve bunun sonucunda gençlerden daha az saygı görem istismar olasılığını arttırabilir.

Yaşlılar Neden İstismar veya İhmal Ediliyor?

- Madde bağımlılığı veya akıl/ruhsal bozukluklar yaşlıların ihmal edilmesine ve bazen de istismarına neden olabilir.
- Toplumsal olarak ayırma/izolasyona tabi tutulmuş yaşlıların sayısında artma, yaşlının istismara açık olmasına yol açar.
- Yaşlı kadınlar daha çok istismar edilmektedir. Kadın nüfusu erkeklerden fazla ve ekonomik olarak diğerlerine daha çok bağımlıdır.

Yaşlılar Neden İstismar veya İhmal Ediliyor?

- Ev koşullarının iyi olmaması istismara katkıda bulunabilir.
- Aile içi şiddet öyküsü olması, şiddetin gerilime bir yanıt olarak kullanıldığımanlamına gelebilir.

Bakıcı Tarafından Yapılan İstismarın Olası Belirtileri

- Yaşlıya bakıcısı (şüpheli istismarcısı) olmaksızın başkalarını görme veya onlarla kendi başlarına konuşma sorumluluğu verilmemesi,
- Değişen tutumlar veya yaşlıya karşı kızgınlık ya da açık bir şekilde yardım etmeme,
- Aile üyelerinin veya bakıcısının yaşlıdan utanması (örneğin istemli olarak altına kaçırıyor diye yaşlıyı suçlama),

Bakıcı Tarafından Yapılan İstismarın Olası Belirtileri

- Bakıcısı tarafından yaşlıya yönelik saldırgan davranışlar (tehdit, hakaret, taciz vb.),
- Yaşlı ile ilgilenen bireylerin eski istismar öyküleri,
- Alkol veya ilaç sorunları,

Bakıcı Tarafından Yapılan İstismarın Olası Belirtileri

- Bakıcı tarafından gerçek olmayan sevgi gösterileri,
- Flört gibi uygun olmayan cinsel içerikli belirtiler,
- Bakıcı tarafından ailedeki yaşlı kişilerle etkinlikleri sınırlama,

Bakıcı Tarafından Yapılan İstismarın Olası Belirtileri

- Yaşlının bakım planını uygulamada hizmeti planyan kişiye uymada, bakıcının isteksiz olması,
- Kurumlarda yaşayan yaşlılarda personel aşırı çalışıyor ve yetersiz ücret alıyor ise yaşlıyı ihmal ve istismar edebilir.

Yaşlı İstismarı ve İhmalinin Önlenmesi

Yaşlı İstismarına ve İhmaline Yönelik Alınacak Önlemler

- Yaşlı bireyin kendisinin alacağı önlemler
- Ailenin alacağı önlemler
- Toplumsal önlemler

Sosyal Önlemler

- Sosyal ilişkileri sürdürmek, arkadaş çevresini genişletmek,
- Herhangi bir sınırlama yoksa eski arkadaşlar ve eski komşularla ilişki kurmak,
- Ev dışındaki bireylerle de arkadaşlık ilişkilerini geliştirmek,
- Sosyal ve toplumsal etkinliklere, gönüllülük programlarına katılmak.

Yasal İçerikli nlemler

- İleride yetersizlik yaşanabilecek durumlarda yasal açıdan bireyi koruyabilecek birilerinden, örneğin bireyi temsil edecek bir avukat veya yasal gten öneriler almak,
- Yasal ve sosyal anlamdaki görüřmeleri periyodik olarak sürdürmek,
- Banka hesaplarını ve sosyal güvenlik evraklarını kontrol edecek düzenlemeler yapmak ve destek almak,
- Yanında güvenebileceği biri olmadıkça ve incelemeden herhangi bir döküman ve evrakı imzalamamak.

Genel Önlemler

- Evde yalnız kalmamak,
- Geçmişinde şiddete başvurma veya madde kullanma öyküsü olmaya biriyle yaşamak,
- Koruyucu hizmetler sunan ajanslar, kurumlar, güvenlik birimleri veya güvenebileceğiniz birinin (doktorunuz, arkadaşınız vb.) telefon numarasını sürekli yanında bulundurmak.

Ailelerin Alabileceği Önlemler-1

- Uzun dönemde ailenin evde bakım gücü ve potansiyelini incelemek,
- Alternatif bakım kaynaklarını keşfetmek,
- Bakım verme gücünü geliştirecek ve stresle başa çıkmayı kolaylaştıracak ilişkiler geliştirmek, yaşlıları ve arkadaşlarıyla ilişkileri sürdürmek,
- Potansiyel yetenekleri önceden belirlemek ve yaşlının isteklerine dayalı bir vaka analizi ve tartışmanın planını yapmak,

Ailelerin Alabileceği Önlemler-2

- Mali boyutu ve sorumluluklarını üstlenme ve istemleri karşılama için yeterli olmadıkları durumda evde kişisel bakımı tercih etmemek,
- Sınırlılıkları ve fazlalıkları (olumlu yönlerinizi) göz ardı etmemek ve kaynakları (maddi ve manevi destek) rasyonel kullanmak,
- Yaşlı bireyin bağımsızlığına engel olmamak veya mahremiyetini ihlal etmemek.

Toplumsal Önlemler-1

- Bakımı üstelenen ailelere doğrudan yardım etmeyi sağlayacak yeni yöntemler geliştirmek,
- Yaşlıya hizmet programlarını daha kapsamlı bir şekilde gerçekleştirecek sivil gruplar veya diğer toplum grupları oluşturmak,
- Bakımı verecek aileye yardımcı olabilmeleri için hem kamu hem de özel girişimcileri desteklemek,
- Güvenlikten sorumlu bireylerin, kapıcıların veya diğer hizmet görevlilerinin eğitimlerini sağlamak,

Toplumsal Önlemler-2

- Yaşlı bakımı verebilecek profesyoneller ve bakımı kolaylaştıran destek hizmet birimleri ve kişiler için ilan vermek, reklamlara başvurmak,
- Devlete değil yaşlılık kurumlarında çalışanlara sorumluluklar vermek, bakım gücü, yasal durum ve yönetimin desteklenmesi için temel eğitimler yapmak,
- Yasal açıdan suç unsuru olan istismar, kötü davranma ve ihmalin tüm biçimlerini bilmek, tanımak ve bilgilendirmek.

Yaşlı İstismarı ve İhmalini Önlemek İçin Geliştirilmiş Modeller

Eş- İstismarı Modeli

- İstismara uğryan birey çatışma çözülene kadar istismar edilen ortamdan uzaklaştırılmaktadır.
- Bu model, istismara uğrayan yaşlı birey kendi evinde yaşıyorsa, yaşlı bireyin gereksinimini karşılayamaz.

Destekleyici Model

- İstismar eden ve istismara uğrayan yaşlı birey ile ilişkisi olmayan bir kimse yaşlı bireye yardım etmektedir.
- İstismara uğrayan yaşlı birey, destekleme yoluyla hakları ve seçenekleri konusunda bilgilendirilir.

Yetişkin Koruma Modeli

- İstismar zorunlu olarak bildirilir.
- Bu modelde istismara uğrayan yaşlı bireyin hakları daha fazla ihlal edilmektedir.

Haftanın Özeti

Yaşlılarda istismar ve şiddet çeşitlerinden, risk faktörlerinden ve yaşlıları korumak için alınacak önlemlerden bahsedildi.

Soru ve Öneriler

Yaşlılarda istismar ve şiddet çeşitleri nelerdir?

Yaşlı istismar ve ihmaline karşı alınabilecek bireysel önlemler nelerdir?

Önerilen Haftalık Çalışmalar

Konunun tekrarını yapınız.

Başvurulan Kaynaklar

Reed J., Clarke C. L., Macfarlane A. (2015). Yaşlı Bakımı Hemşireliği (Prof. Dr. Ayfer Karadakovan, Çev.). 1. Baskı, Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.

Bilgili N, Kitiş Y. Yaşlılık ve Yaşlı Sağlığı. Vize Yayıncılık. 2018, Ankara.

Altındış M. Yaşlılarda Güncel Sağlık Sorunları ve Bakımı. İstanbul Tıp Kitabevi. 2013, İstanbul.

Artan T. Yaşlılık ve Sosyal Hizmet. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.

Bir Sonraki Ders Hakkında

Bir sonraki derste Yaşlılarda Beslenme konusu işlenecektir.

Katılımınız İçin

Teşekkür Ederiz.

